MEDICINA ir GAMTA

Medicinos, Veterinarijos, Farmacijos ir Gamtos dvimėnesinis laikraštis.

KAINA { metams — 4 rub. / 1/2 » 2 » }
Atskiras numeris — 75 kap.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
VILNIUS, Užupio g-vė (Zarieč-naja) № 30 butas 5.

SKELBIMŲ KAINA: prieš tekstą už 1 puslapį 25 rub., 1/2 pusl. 12 rb. 50 kp., 1/4 pusl. 6 rb. 50 kp, 1/8 pusl. 3 rb. 50 kp.; vi-duryj teksto už 1 pusl. 30 rb., 1/2 pusl. 15 rb., 1/4 pusl. 7 rb. 50 kp., 1/8 pusl. 4 rb.; po teksto už 1 pusl. 20 rb., 1/2 pusl. 10 r. 1/4 pusl. 5 rb., 1/8 pusl. 2 rb. 50 kp.

№ 2 Liepos — Rugpiūtis 1913 m. Metai I

Nuo Redakcijos.

Šis numeris išeina labai pasivėlinęs. Priežastis — raštų stoka. Pradėdami leisti pirmą lietuvių kalba medicinos-gamtos laikraštį, tikėjomės, kad atrasime didesnio užsiinteresavimo. Bet, rodos, skaudžiai apsirikome. Į šauksmą prisidėti — beveik niekas neatsiliepė. Du numeriu dar šiaip-taip išleidome, bet trečiam, jeigu ir toliau bus toks atsinešimas, negreit, tur-būt, teks pasirodyti.

Vienas tik yra išėjimas iš tokio sunkaus padėjimo, būtent: jeigu mūsų medikai, gamtininkai ir farmaceutai veikliai prisidės prie palaikymo to naujo mūsų dirvoje darbo.

Užtai dar kartą kreipiamės į visus, kuriems rūpi „Medicinos ir Gamtos“ palaikymas, šelpti jį kas kuo gali, kas raštais, kas pinigais. Pinigų dar vienam-kitam numeriui gal ir būtų, bet raštų visiškai nėra.

D-ras A. Damaševičius.

Iš ginekologijos skyriaus šv. Jokubo ligonbučio Vilniuje.

Prie klausimo apie sulaikymą kraujo plūdimo iš gumbo motynėlės prie mijomų.

Skaityta Pirogovo suvažiavime Peterburge.

(Pabaiga.)

Baigdamas paminėsiu dar vieną atsitikimą. Šiuo laiku pas mane gydosi ligonė E. J. (amb. kn. p. 60) dėlei kraujo plūdimo mėnesinių laiku su mijoma $7^1/_2$ mėn. neščiaus gumbo didumo. Atėjusi pas mane apie 2 mėn. atgal ligonė skundėsi ant širdies plakimo, kuris atsiradęs metai atgal ir būdavęs tankiausiai prieš mėnesinius. Dabar po 2 seansų po 5—6 įčirškimus su tamponacija pirmas dvi dienas, širdies plakimas pasiliovė; ligonė jaučiasi pusėtinai. Nuo to laiko širdis objektyviai neatsimainė.

Mažakraujumas tokių su krauju plūstančiomis mijomomis ligonių visiems žinoma. Apie tai galiu griežtai tvirtinti, kad pas visas mano ligones, net pas labiausiai suvargintas, mažakraujumas ir visi su ja surišti simptomai praeidavo: ligonės puikiai pasitaisydavo, pilnėjo ir stiprėjo, o geriau pasiturinčios ligonės, kurioms nereikia dirbti sunkaus darbo, taip buvo patenkintos savo sveikata, kad atsisakydavo nuo operacijos išimti mijomą.

Keli žodžiai apie įčirškimų techniką ir spirito kiekybę.

Apie vartojimą gryno spirito ar su vandeniu kraujo plūdimui prie mijomų sulaikyti aš atradau paminėta pas Vert'ą (Moterų ligų gydymas) ir A. M. Novikovą (Kliniški pastebėjimai apie motynėlės mijomas ir jų gydymą), bet kiekybė ten rekomenduojama negali tu-

rėti gydomosios vertės. Vienas gramas (1,0) didelėj gumbo dykumoje — niekis.

Mano vartojama technika tokia. Įčirškinimams naudojuos 10,0 špricu ir pusiau kietu kateteriu (juodu ar geltonu) įvairių №№ 9-16 sulig gumbo skylės platumo. Įčirškiu 2—5—10—20 ir daugiau kubiškų spirito centimetrų, sulig gumbo dykumos didumo; vieną ar kelis kartus, sulig kraujo plūdimo smarkumo. Paskutiniuose atsitikimuose pridedu dar makšties tamponaciją 1—2 kartu.

Paprastai antrą dieną esti arba tiktai pėdsakai kraujo (tankiausiai) arba nedidelis kraujavimas.

Įčirškiu atidengęs makštinę dalį su Kusko veidrodžio pagalba. Paprastai pavyksta įstatyti kateterį į gumbą nesuėmus makštinės dalies replelėmis. Šprico spaudimas tai palengva tai smarkiai be paliovos.

Pabaigiu savo ilgoką pranešimą šiais išvedimais.

1) Įčirškimu į gumbo dykumą spirito man visuomet pavykdavo sulaikyti mėnesinius ar perijodinius kraujo plūdimus iš mijomuoto gumbo.

2) Kraujo plūdimus sulaikius ir tolimesnių plūdimų nebeleidžiant, mijomuotos ligonės visiškai gerai pasitaisydavo: a) praeidavo mažakraujumas, b) pranykdavo širdies sopėjimo simptomai, c) drauge pranykdavo ir nervų ir pilvo sopulių simptomai.

3) Technika kraujui iš mijomuoto gumbo sulaikyti labai nepaini.

4) Jokių nemalonių pašalinių apsireiškimų po spirito įčirškimo nėkuomet nepastebėta; prie operacijų, kurios po to buvo daromos (tankiausiai pilvinių ekstirpacijų), suaugimų ar kitų atmainų kaimynių su gumbo navikų dalių ligšiol pastebėta nebuvo.

5) Gydymas spiritu negali užstoti operacijos, ypač neturtingame luome, kuris priverstas dirbti sunkius darbus ir kuris negali nuolatos būti gydytojo globoj, ir būti po kelis kartus gydomas.

6) Gydymas spiritu turi būti vartojamas pas kiekvieną sulieėjusią ligonę, kad sustiprinus jos organizmą, kaipo įžangą į operaciją.

7) Spirito įčirškimai mijomuotoms ligonėms verta plačiai vartoti kaimo praktikoje, kur apie operaciją tankiai nėra kų nė svajoti.

8) Prie gumbo ir mėnesinių kraujo plūdimų delei kitokių priežasčių spirito įčirškimai veikia gerai, bet su mažesniu efektu

Reikia daug daugiau ir daug ilgiau vartoti ir su tamponacija. Prie atoniškų kraujo iš gumbo plūdimų, neprašalinamų išgramdymu, man kai-kuriuose atsitikimuose pavyko gauti geras, ilgai veikiančias pasekmes.

9) Apie rezultatus à la long bus mano pranešta ateityje, daugiau medžiagos susirinkus. Atmainos, įvykstančios gumbo sienelėje (glitinėj, poglitinėj ir raumeninėj plevelėje, kraujagyslėse ir t. t.) bus patologiškai-anatomiško darbo tema.

Prie gimdymo takų rupturų, skersąja pozicija gimdant.

Paduodamas medikų žiniai retą atsitikimą iš savo praktikos, pirma paskelbiu žodis po žodžio ligos istoriją.

17. VII 1908 m. A. B. čigonė, 38 metų, atvežta ligonbutin rytą 8½ valandos, gimdydama. Iškritusi kairioji rankelė prie skersosios pozicijos. Pilvas paputęs, labai jautrus. Gimdytoja stipriai šaukia. Gimdymas prasidėjęs vakarykščiai. Gimdo 10-tą kartą. Pirmiau gimdydavusi lengvai. Iškritus rankelei, bobos mėginusios ištraukti vaiką už rankelės, bet tai nepasisekę. Ant rankelės trijose vietose numaukta oda; rankelė mėlyna, subrinkusi. Iš viršaus galvelė duodasi apčiumpama dešinėje pusėj augščiau pilvikaulio, nugarėlė kairioje pusėje. Padarius viršutinių gimdymo dalių ir iškritusios rankelės dezinfenkciją, mėginta buvo apsukti vaiką kombinuotu būdu. Įsiveržusis petelis lengvai pasidavė pastumti augštyn ir įvesti dešinę ranką iš vaiko pilvelio pusės. Bambelė nebepulsavo. Čiapat atsitiko ir kairioji kojelė, kuri buvo ištraukta, atstumiant augštyn kairįjį petį. Vaikas pasidavė lengvai ištraukiamas. Kraujo plūdimo nėra. Apsukant vaiką, sopių beveik nebuvo; gimdytoja nešaukė. Praleidus pusvalandį, Kredė's būdu placenta nepasidavė išspaudžiama. Įvesta dešinė ranka. Palei bambelės rasta placenta, kuri pasirodė gulinti pilvo viduriuose, bet iš lauko pusės pilvo plėvės, nes žarnų kilpų neapčiupta. Placenta išvilkta, traukiama už bambelės. Kraujo plūdimo nėra. Tyrinėjant pasirodė: įplėšta gimdymo takų skliaustas šaly vaikų močios kaklelio dešiniajame šone, prietam pilvo plėvė atsilupusi, ir pasidariusi plati kišenė dešinio

vaikų močios šono. Ton kišenėn įvesta storas jodoformo marlės tamponas (1 aršin.). Pulsas 84 tvinksnių per minutę, gerai pilnas. Temperatūra vakarą 37, 7.

18 VII. Temper. išryto 39, 2

18. VII. „ vakarą 38, 8. Pilvas išputęs ir opus.

19. VII. Temp. rytą 38, 0. Tamponas permainytas. Sunka iš žaizdos ir lochijos apščios, kruvingos. Pulsas 120 tvinksnių. Pilvas išputęs, labai skaudus. Nevemia. Oran nebúvo. Šlapinasi liuosai. Ligonei neduoda ramumo kosulys.

20. VII. Temp. rytą 38, 7.

vak. 38, 8

21 VII Temp. rytą. 37, 8.

vak. 38, 4. Oran 1 kart savaime. Pilvo išputimas sumažėjo. Sunka iš gimdymo takų ir žaizdos apsti, rusva, atsiduoda. Pulsas 110 tvinksnių per minutę. Kosulys mažesnis.

22. VII Temp. rytą 38. 0

vak. 38, 5. Pilve skausmai dideli.

23. VII Temp. rytą 38, 1

vak. 38, 4 Oran savaime, skystai. Išputimas pilvo sumažėjo.

24. VII Temp. rytą 37. 5.

vak. 38, 2.

25. VII Temp. rytą 38,2. Iš žaizdos gimdymo takų skliauste vak. 38, 6 sunkiasi į pūlius panašus skystimas.

26. VII Temp. rytą 38. 3. Kvapas — puvimo.

vak. 39, 2

27 VII Temp. rytą 38, 5

Vakarą, griežtai reikalaujant ligonei ir jos vyrui, išleista iš ligonbučio, bet perspėta, jog ligonė tebėra pavojuje.

Tuo baigiasi ligos istorija. Ji užrašyta ant greitųjų, trumpai. Turiu iš atminties papildyti spragas, ypač, kad išaiškinus, kaip galėjo įplyšti gimdymo takų skliaustas ir placenta patekti į pilvo vidų, neįplėšus pilvo plėvės.

Ligonė atvežta už 28 varstų. Mačiau, kaip ji kelis kartus ratuose klaupėsi ant kelių ir vaitodama virto. Taigi ji prikentė visokio kratymo ir tąsymo. Įnešta ligonbutin ir padėta lovon, ji tapo daug ramesnė. Kadangi buvo tai dešimtas gimdymas, todel maniau, jog galima bus apsukti vaiką kombinuotu būdu. Vaiko apsukimas

nebuvo sunkus nei ligonei, nei man. Kairioji kojelė stovėjo taip arti, kad be jokio vargo galėjau ją paimti ir išvesti. Vaiką išimti pasisekė greit ir lengvai. Kraujo prietam visai nedaug, ir toliau kraujo plūdimo nebuvo. Mėginant išimti placentą Kredės būdu, vaikų močia buvo dar taip stora, kad aš visai nepamaniau, jog joje nebėra placentos. Tuomet, kada aš įkišau savo ranką placentos išimtų ir padariau tai šablonu palei bambelės, mano rankos nugara juto, kad ji paliečia kietą, šiurkštų, neslydų, kaip paprastai esti, daiktą. Kadangi taip lengvai pasiekiau placentą, ir prietam rankos nugara juto nepaprastą šiurkštumą, aš susipratau pakliuvęs ne vaikų močios, bet pilvo vidun. Turėdamas įplėštą gimdymo takų skliaustą ir manydamas, jog galima sulaukti didesnės komplikacijos, išlekiant žarnoms per žaizdą, aš palikau placentą ant vietos ir ištraukiau savo ranką. Kraujo plūdimo nebuvo prietam. Nuraminęs ligonę, aš pasikviečiau konsultacijai pavieto gydytoją. Pasitarus su juo, placenta buvo ištraukta, palengvėl tempiant už bambelės. Kraujo plūdimo nebuvo. Tyrinėjant gimdymo takus, rasta plyšys dešiniajame skliauste, kurin lengvai lindo ranka; pilvo plėvė sveika, žarnų kilpų negalima apčiupti, išimta pora gabalėlių sukrešėjusio kraujo. Žaizdon įdėta storas jodoformo marlės tamponas. Jokio gimdymo takų ir vaikų močios vidaus plaudimo nebuvo daroma. Tyrinėjant gimdymo takus ir žaizdą, paaiškėjo, jog anas šiurkštumas, kurį juto mano rankos nugara, buvo nuo vaikų močios raumens, likusio be pilvo plevės.

Dieną praleidus, tamponas permainyta; toliau jis buvo mainomas kasdien; plaudimo jokio nebuvo daroma. Vaikų močia iš karto do gimdymo susitraukė gerai, bet 10 dieną dar buvo apčiumpama augščiau pilvikaulių visu plaštaku platumo, 10 dieną po gimdymo vyras pasiėmė ligonę iš ligonbučio. Aiškinimas, jog labai yra pavojinga krutinti ligonę iš vietos, nieko nepagelbėjo. Tris mėnesius praleidus, atsiėjo matyti ligonę turgavietėje. Klausiant, kaip jos sveikata, atsakė: gera, tik baltieji pilia. Prikalbinėjau eiti ligonbutin pasirodytų, bet ligonė jokiu būdu nesutiko. Taip ir negavau žinoti, ar užgijo žaizda per 3 mėnesius, ar dar tebepūliavo. Ligonė vienok išliko gyva.

Aš manau, jog gimdymo takų skliaustas bus buvęs plyšęs dar prieš pradedant sukti vaiką, ir tai del šių priežasčių: 1) nebuvo didelių sopių, darant operaciją; 2) nebuvo ir kraujo plūdimo. Plyšį

padarė vaiko galvelė; įplėšusi, ji tamponavo savim padarytąją žaizdą ir suturėjo kraujo plūdimą. Varant gi vaikų močiai vaiką, ta pati galvelė palengvėl atlupė plėvę nuo vaikų močios raumens. Besukant vaiką, galvelė turėjo dar plačiau atlupti plėvę. Kuomet gi, apsukus vaiką, galvelė buvo ištraukta iš jos naujos vietos, tuomet jos vieton įspruko placenta, varoma iš vaikų močios tame momente, kad galvelė nebuvo dar praėjusi per gimdymo takus.

Šitoksai Colpoporrexis incompleta cum immigratione placentae in cavum pelvis — atsitikimas įstabus. Gydytojo pagalba — vaiko ir placentos išėmimas — rodosi menku dalyku prieš vis medicatrix naturae. Nuo mirties išgelbėjo ligonę ne kas kita, kaip tik jos stipra laukinė prigimtis.

D. Bukantas.

Gegužės 1 d. 1913 m.
Ežerėnai, Kauno gub.

Prie kazuistikos šlapumo puslės akmenų pas vaikus.

Prieinamoje man literatūroje apie šlapumo pūslės akmenis pas vaikus radau štai kiek. Praktiškosios medicinos enciklopedijoje, *) pusl. 1446, yra pasakyta, jog akmens atsitinką visuose žmogaus amžiaus metuose, pradedant nuo vaikų, kas ypač dažnai būna kaikuriuose kraštuose. Ta liga dažniausiai sergą bėdini ir silpni vaikai. Šlapumo rūgšties infarktas pas juos neišeinąs pilnai ir liekąs priežastim akmenų pasigaminimo. D-ro E. Henoch'o lekcijose **) apie vaikų ligas, pusl. 172, yra paminėta, jog 5 ių mėnesių vaiko sirgusio eklampsija, vystykluose razlavę apvalių špilkos galvelės didumo trupiniukų, susidariusių iš šlapumo rūgšties. To paties autoriaus, tame-pat veikale, 622 ir 623 puslapiuose, pasakyta: ir didesnių šlapumo pūslės akmeniukų atsitinka pas vaikus jau pirmais jų amžiaus metais; tai apsireiškia disurija, eczema genitalium, sėda-

---

*) Enciklopedija prakt. mediciny D-rov M. T. Schnirer und H. Virordt. Perevod V. V. Podvysockaho i d-ra L. J. Jakobzona SPB. 1909.

**) Vorlesungeu über Kinderkrankheiten v. d-or E. Henoch 1897.

mosios žarnos išlėkimu (prolapsus ani), ilgu peniu, ir t. t. Vieną atsitikimą d-ras Henohc'as aprašo šiaip: pas 2-jų metų vaiką L. buvo 2 dieni užsiturėjęs šlapumas. Penis, scrotum ir net perineum labai sutinę. Penio galvelės atidengti delei phymozo negalima. Pūslė ištempta. Kateterui įvesti padaryta phymoso operacija; prietam iš šlapumo kanolo skylės buvo zondu išimtas žirnio didumo akmeniukas, kurs aklai turėjo uždaręs šlapumo kanolą, panašiai į sėrą geltonas, įrstančios struktūros. Dieną praleidus, pas vaiką pasidaręs collapsus, ir vaikas miręs. Darant sekciją, pūslėje rasta vištos kiaušinio didumo akmuo, koncentriškai sudėtas, su defektu — vieta išėjusiojo gabaliuko. Kairiojo inksto taurelėse panašūs į anąjį žirnio ir pupos didumo akmenėliai. Dešinys inkstas normalis.

Savo praktikoje aš turėjau bent-kiek panašų atsitikimą. 1901 metais gegužės mėn. 16 d. Dusetose mano ambulatorijon atnešė trejų metų vaiką G. Jo tėvas skundėsi, kad berniukas nebesišlapinąs kaip reikiant ir baisiai rėkiąs; tur-būt, vaikai įkišę jam į penį akmeniuką, nes tai matąsis, tik negalima esą ištraukti. Apžiūrėdamas ligonį, pastebėjau, jog vaikas buvo išbalęs, bet nesunykęs. Šlapumo pūslė pilna, apčiumpama virš pilvikaulių. Penio galvelė daug storesnė už kaklelį. Penio skylėje styro rudas daiktas, matomai akmeniukas; išlindęs oran jo galas nutrupintas. Paměginau ištraukti, suimdamas pincetu, bet veltui krašteliukas nutrupa; vaikas iš sopės baisiai rėkia. Tuomet skalpeliu įpioviau iš viršaus porą milimetrų platumo orificijo kraštą, ir akmeniukas pasidavė ištraukiamas. Kelias minutes praleidus, vaikas nusišlapino savaime. Šlapumas geltonas, grynas. Klausinėjant, kaip vaikas augo, tėvas nesuteikė jokių aiškių žinių, kurios būtų nurodę, jog pas vaiką yra buvęs šlapumo rūgšties infarktas. Jis tik paaiškino, jog paskutinę dieną vaikas ėmęs baisiai rėkti, griebdamasis už penio, ir apie pietus nustojęs šlapinties.

Išimtasai akmeniukas buvo didelio žirnio didumo, bukai trikampis, nelygus, bruzgotas; vienas jo kampas, nutrupintas beimant laukan, parodo, jog jis yra koncentriškos struktūros, susideda iš šviesiai ir tamsiai rudų sluogsnių. Akmeniukas yra maišyto sudėjimo sulig chemiškosios konstitūcijos: jo trupiniukai, sumaišyti su druskine rūgštim, netirpsta ir neduoda putų, kaitinami ant platinos skardelės nedega su liepsna, bet palieka daug mažiau baltų rupiniukų, kurie, sumaišius juos su druskine rūgštim ir amonijaku,

pasižymi raudona spalva, ne geltona. Tokiu būdu turime čia rūgštelinės ir šlapumo rūgščių druskas.

D. Bukantas.

Gegužės mėn. 1 d. 1913 m.
Ežerėnai, Kauno gub.

D-ras S. Matulaitis.

Anatomijos, fizijologijos, patologijos bei chemijos lietuviška terminologija. *)

Aš noriu atkreipti jūsų atidžią į būtiną reikalą mums turėti tvirtai ir galutinai nustatytą terminologiją: anatomijos, fizijologijos, patologijos, chemijos ir kitų mokslo šakų, kiek jos surištos su medicina.

Kol lietuviška tų mokslo šakų terminologija buvo reikalinga tiktai populiarizatoriams, galima buvo dar šiaip-taip apsieiti be tvirtai nustatytos terminologijos.

Tiesa, nemalonu skaityti kuomet «oxygenium» vieni vadina oksigenu, kiti degiu, treti degyla, ketvirti rūgštdariu, penkti rūgštgamiu, kiti dar kitaip, kaip kam į galvą ateina.

Keblu ir skaitytojui, ypač mažai inteligentiškam, kuomet kiekvienam populiariškam rašte tas pats daiktas kitaip vadinasi. Paimkime dar kelis pavyzdžius. «Ventriculus» antai vadinama tai pilvas, tai pilvelis, tai skilvys, tai skrandis. Arba vėl valgio virškinimas, virinimas, gromuliavimas, malimas.

Kaip žemai dar stovi mūsų mokslo terminologija, vaizdžiausiai matyti iš to, kad mes neturime dar tvirtai nustatyto pavadinimo elementarinės gamtos kūnų dalies, nuo kurios paprastai pradedama gamtos mokslai. Kalbu apie «cellula» (kleutka, komurka). Pas mus, kas galva, tai kitaip aną pavadina: tai trobele, tai kamarėle, tai akyte, tai dar kitaip, bet, rodosi, tinkamai dar niekas nepavadino.

Tokis yra pas mus terminų išteklius. Kad jisai negeistinas ir konksmingas, nėra ko nė prirodinėti.

---

*) Skaityta L. M. D. Gamtos ir Medicinos sekcijos susirinkime. 1913 m.

Iš kitos vėl pusės dar didesnė kita mūsų terminologijos yda, būtent terminų stoka. Populiarizatoriams dar šiaip-taip pavykdavo iš to išsisukti, ot taip kaip-nors, vietoj vieno stingamo žodžio, parašydavo kelis arda net ir visą sakinį. Skaitytojas šiaip taip sugaudydavo prasmę ir sumegzdavo vieną su kitu.

Visiškai kitaip dalykai virto, kuomet prireikė rašyti mokslo raštai. Čion iš vienos pusės negalimas tas terminologijos apstumo mišinys, kokis esti populiariškuose raštuose. Iš visų jų prisieina išrinkti vienas tinkamas, arba, visiems esantiems netinkant, naujas įvesti, kuris privalytų būti visų priimtas ir vartojamas. Kitaip mūsų mokslo raštai neturės rimtumo.

Kol šitai nepadaryta, rašant menkiausį mokslo straipsnelį, delei terminologijos stokos nenoromis prisieina leisties klajais takais, populiarizatorių pramintais. Prisieina stingamąjį mokslo terminą užstoti keliais žodžiais. O mokslo straipsnis žiūrėk ir nustojo savo mokslo rimtumo.

Kad šito išvengus, mums būtinai reikia išsidirbti tinkama mokslo terminologija.

Bet kaip?

Dabar, pradėjus eiti mokslo laikraščiui «M. ir G.», faktiško liet. mokslo terminologijos gamintojo rolėje atsitiko kolega Šlapelis. Nors jame laimingai susijungė medikas su kalbos žinovu, nors juo galima šiek-tiek pasitikėti, tečiau nereikia užmiršti, kad ant vieno žmogaus pečių viso ko negalima užmesti — neįstengs. Pagalios jisai gali ir klysti.

Užtatai mums visiems reikia įdėti į tai savo darbo dalelę. Konkretiškai imant, mano sumanymas tokis: tegul tie iš mūsų, kuriems rūpi tas dalykas, pasiima aprūpinti kurią-nors terminologijos šaką. Surinkęs vardus, tegul deda «M. ir G.», kur tam tyčia įvesime terminologijos skyrių.

Kiti, paskaitę paduotus vardus, paduos savo tinkamesnius ar iš žmonių kalbos paimtus ar gramatikos taisyklėmis paremtus.

Kad galutinai išrinkus iš visų terminų tinkamiausiąjį, kitais metais per medikų ir gamtininkų suvažiavimą galėsime, pasikvietę pagalbon kalbos žinovus, galutinai tą darbą atlikti.

Galutinai tinkamiausius terminus priėmę, išspaudžiame gal atskira knygele, kad visi žinotų ir vienoda terminologija naudotųsi.

Žinoma, laikui bėgant, ir terminologija drauge su visu kuo

tobulisis, kai-kurie terminai bus kitais tinkamesniais pakeisti, bet tai evoliucijai einant nėkuomet neturėsime tokio mišinio, kokį dabar turime.

Kad padarius pradžią, paduodu osteologijos vardų:

galvos kaušas — cranium
pakaušio kaulas — os occipitale
pleištakaulis — os sphenoideum
kaktos kaulas — os frontis
rėtikaulis — os ethmoideum
viršugalvio kaulas — os parietale
smilkinio kaulas — os temporale
žiotkaulis viršutinis — maxilla super.
„ apatinis — „ infer.
žandikaulis — os zygomaticum
nosikaulis — os nasale
gomurio kaulas — os palatinum
ašarikaulis — os lacrima
kriauklė — concha
arklakaulis — os vomeris
? — os hyoideum
maumonėlis — rodničok
groblai — skelet
nugarkaulio kaulelis — vertebra
keteros atžala — procesus spinalis
skersinė „ — „ transversus
jungtinė „ — „ articularis
nugarkaulis — columna vertebralis
kryžiakaulis — os sacrum
stuburkaulis — os coccigis
krūtinės gurbas — thorax
šonkaulis — costa
raktelis — clavicula
mentė — scapula
petikaulis — os humeri
alkūnkaulis — os ulnae
spindulinis (?) kaulas — radius
riešo kaulelis — os carpi
antriešio (?) kaulelis — os metacarpi

pirštakauliai — falanga
? — pelvis
klubikaulis — os ilei
? — os ischii
pilvikaulis — os pubis
kulšikaulis — os femoris
ropė — patella
blauzdikaulis — tibia
šeiva — fibula
užkulnio kaulas — os calcanei
kulnikaulis — tallus
ryšelis — ligamentum
linkimas ar sąnarys? — articulatio.
Gimtys — genitalia interna.
Ar gimtys jau atsidarė (prie gimdymo)?
Gimtys išeina — prolapsus vaginae et uteri (Šiaulių, Žagarės apyl.)
Gėda — vulva.
Motė, močia, gumbas (?) — uterus
tarpkojis — perineum
varpa — penis
pavadėlis — (Ariogala), virkštelė (Suvalkų gub.) pupovina.
Baltieji, raudonieji — fluor ulbus, haemorragia.

Šis-tas

Iš medicinos terminologijos.

Man bepraktikuojant Dusetų apygardoj teko išgirsti tokie pavadinimai, kurie man buvo negirdėti, bent nebuvo tekę girdėti gyvenant Suvalkų gubernijoje. —

pakūnė — šunavotė (furunculus),
gramai — skrepliai (sputsum),
kruoslas — vokas (palpebra),
kumburys — akies kampas
putekšlis — išbėrimas; išputekšliojo — išbėrė,
putės išsikelia — pūslės išsikelia,
valinys — juosta — kuria mažus vaikus vynioja, bintas.
auglė auga ant vaikų močios, auglė — neoplasma;
dičius (ant kaktos) — atheroma.
sugargažėjo — buvo votis (žaizda), dabar pasidarė sugargažėjimas, gargažis — cicatrix?
atókrytis — recidiv (ligonis buvo pasitaisęs, bet vėl atkrito).
atódvėstė — kosėjau be atodvėstės, neatsidvėsdamas.
plaštalunkis — užeina plaštalunkis, trauko kojas (cydoporn).

Dras Bagdanavičius.

Namų darbo „pessarium.

1908 metais Ežerėnuose kreipėsi į mane gydytųs moteriškė S., 40 metų amžiaus, Gaidės parapijos. Ji skundėsi, jog apie $1^1/_2$ metų atgal, savo kaimynės patarta, įsidėjusi gimdymo takuosna ratelį (pessarium), norėdama suturėti vaikų močią, kuri po paskutiniojo gimdymo pradėjusi išeiti iš gimdymo vartų. Ratelį pasidirbusi pati. Nors dabar vaikų močią nebeišeinanti iš vartų, bet nuo kiek laiko gimdymo takuose atsiradusios didelės sopės, smarvė, ir pilią baltieji, o išimti ratelio nebegalinti.

Tyrinėdamas gimdymo takus, radau apaugusį iš kraštų gra-

nuliacijomis pessarijų, Mayero pavidalo, kurį gana sunku buvo ištraukti. Neapsiėjo be kraujo plūdymo.

Šitas pessarium-ratelis turi ilgumo 10 centimetrų, platumo 9 centimetrus ir storumo 2 centimetru. Jo skylė turi ilgumo 5 centim. ir platumo 4 cent. Jis yra padarytas šitaip, pagal pacijentės žodžių. Iš medžio žievės išpjautas ratelis ir apvyniotas linų pluoštais, pritepti tirpytu vašku. Išimtas iš gimdymo takų, jis buvo storesnis, minkštas, išmirkęs. Mazgojamas bent-kiek nusitrynė, ir išdžiūvęs liko dar plonesnis. Pluoštai per $1^1/_2$ metų laikomi gimdymo takuose sutręšo. Pasidariusi iš pluoštų ir vaško pluta trupa, dega maža liepsna ir duoda degančio vaško kvapą.

Tasai atsitikimas aiškiai parodo, kaip sunku tebesama sodiečiams naudoties medicinos technikos vaisiais, ir kaip jie stengiasi įvykint pagautą idejį savo gyvenimo aplinkybėse. Žinoma, šito atsitikimo negalima priskaityti prie liaudies medicinos.

D. Bukantas

Gegužės m. 1 d. 1913 m.
Ežerėnai, Kauno gub.

Feljetonas.

Šis-tas iš Higijenos parodos Peterburge.

Neužilgo po Amatų parodos atsidarė Peterburge Higijenos paroda. Abi parodi dideli ir graži, bet ši pastaroji netaip pilna ir netaip ir įvairi kaip pirmoji. Nors ir ši paroda turi «Visos Rusijos» parodos vardą, vienok jos pakraščiai labai menkai teparodyta Lietuvos, Lenkijos, Kaukazo čia kaip ir nėra. Taip, iš Lietuvos čia dalyvauja tik Vilniaus miestas, Vilniaus karo lazaretas ir Kauno «Blaivybės» draugija, o iš Lenkijos, rodos, tik Varšuvos miestas. Kodel taip atsitiko, kad pakraščiai silpnai pastatyta, — sunku įspėti ir ne vieta čia spėti.

Bet nuo to paroda nenustoja mums savo vertės. Kiekvienas apsilankęs ras sau čia ko pasimokinti, ypač kad kiekviename skyriuje yra tam tikri aiškintojai. Bet daugiausia pasinaudos paroda tie, kurie jau turi kokių-nors pribrendusių klausimų ir ieško į juos atsakymo. Paroda ypač daug duoda, kas nori pasimokinti praktikoje sumanytųjų idėjų įvykinti.

Kadangi visa paroda vienam žmogui apimti labai sunku — toki ji didelė, — todel parašysiu čia tik tai, kas man labiausiai puolė į akis.

Pirmą kartą parodoje apsilankius nuo daugybės exponatų akys raibsta. Ant kiekvieno žingsnio plenai, diagramos, paveikslai, fotografijos, žemlapiai, albumai, skaičiai, laužtinės linijos, apyskaitos, knygos, aprašymai, įvairūs instrumentai, įrankiai, mašinos ir mašinėlės, preparatai, modelės, apdarai, mebliai ir t. t. Bet tai tik pirmą kartą; toliau viskas paaiškėja.

Ypač didelis ir įdomus žemietijos medicinos skyrius. Čia matyti, kaip daug užsiimama žemietijose sanitarine statistika. Parodyta netik gimimų, mirimų, priaugimo skaičiai, kurie dažnai yra labai dideli, bet ir ligų, epidemijų, net epidemijų «lizdų», kreipimosi į gydytoją, geriausiojo vandens kokybės statistika, ir t. t. Kartu su sanitarine statistika eina ir kuosmulkiausias sanitarinis apskričių aprašymas. Tokių aprašymų parodoje išstatyta daugybė.

Visoje parodoje žymu, bet aiškiausia tai žemietijų skyriuje matoma, kad dabartiniai gydytojai, ypač žemietijų gydytojai, pradeda diagnozą statydami nebesitenkinti senobiniu «išbarškinimu ir išklausymu», bet ima naudoties ir laboratorijos pagalba ir kitais paskutiniųjų laikų medicinos progreso vaisiais. Yra išstatyta ir pavyzdinga gydytojo laboratorija. Nuostabu dar, kokius didelius ir gerai apstatytus laiko žemietijos chemijos ir bakterijologijos institutus. Iš to paties skyriaus fotografijų ir kitų eksponatų matyti, kaip plačiai pastatytos esama žemietijose chirurgijos pagalbos žmonėms ir kaip dažnai žmonių ja naudojamasi.

Daug rūpinamasi žemietijų ir sodžiaus geriamojo vandens sveikumu. Tuo ypač rūpinamasi Nižni-Novgorodo, Saratovo ir k. žemietijų. Paprastais prie mėšlyno esančiais šuliniais, kudrais ir upėmis nebesitenkinama; nebesitenkinama nė šuliniais su dangčiais, nė pampomis, o stengiamasi įvesti centraliniai vandens pravedimai, ar tai, kur galima, su «taranų» pagalba, ar kitaip, — kaip Bavarijos so-

džiuose. Tokių centralinių vandens pravedimų minėtosiose gubernijose esą jau įtaisyta keliolika, ir veikią jie gerai. Centralinis vandens pravedimas svarbu esąs netik hygijenos, bet ir gaisrų, ir gyvulių sveikatos atžvilgiu (visuomet vienoda vandens temperatūra).

Neužmiršta žemietijos žinių platinimo. Kiekvienos žemietijos gydytojas būtinai turi taisyti liaudžiai paskaitas. Parodoje išstatyta Įvairių panašių paskaitų programų. Išstatyta taip-jau nemaža populiariškų knygelių ir vaizdų žibintuvų diapozitivų (geriausi Pirogovo Komisijos). Paminėtinas yra savo gražumu ir pilnumu malarijos skyrius — taip-jau tam-tikros Pirogovo Komisijos išstatytas.

Baigdamas apie žemietijų medicinos skyrių, negaliu nepaminėti M. Kapustino žodžių, čia jau iškabintų. «Vakarų Europoje medicinos pagalba ligose yra privalus ligonio su gydytoju reikalas, amato ir prekybos teisėmis. Rusijos gi žemietijose medicinos pagalba yra ne asmens reikalas ir ne labdarybės aktas, bet visuomenės dalykas. Todel čia nėra konkurencijos tarp gydytojų, ir gydytojo asmens interesas čia susieina su higijenos interesu».

Miestai daugiausia rūpinasi kanalizacijos, vandens pravedimo reikalais, ligonbučiais, mokyklų hygijena, sanitarine valgomųjų produktų kontrole, kova su epidemijomis, dezinfekcija, statistika, medžiais apsodinimo reikalais; sulig to ir jų eksponatai. Atskirus pavilijonus turi Peterburgas, Kievas, Ryga (daug sodnų mieste), Dono Rostovas, Maskva (geriausias). Pažymėtina, kad net ir žydai turi kai-kuriuose miestuose atskirus savo ligonbučius (Kieve, Baltstogėje, Vilniuje) ir net felčerių mokyklas (Kieve).

Iš draugijų žymią vietą užima Rusų Draugija Žmonių Sveikatai Globoti. Labai gražus ir liaudžiai suprantami jos eksponatai, kurie parodo, kaip paduoti pirmoji pagalba nelaiminguose atsitikimuose, kaip mainosi kūno organai nuo alkoholio, koks valgis maistingesnis, ir t. t. Įdomios taip-pat jos diagramos, piešiančios dabartinės Rusijos moksleivijos dvasios fizijonomiją (sulig 1912 m.) Šita draugija, matyt, vadovaujasi Gladstono žodžiais, kad «sanitarinis žmonių apšvietimas svarbiau, nekaip sanitariniai įstatymai».

Labai platus yra Charkovo Medicinos Draugijos veikimas. Ta draugija turėjo 1911 m. 483 narius ir laikė šias įstaigas: 1) nemokamą ambulatoriją, 2) nemokamą ligonbutį neturtėliams su 10 lovų, 3) Pastero institutą šunų aprietiems, 4) prieglaudą žmonėms, kurie čiepijasi nuo pasiutimo, 5) bakterijologijos institutą, 6) chemijos-mi-

kroskopijos institutą, 7) skyrių serum'ams ir vakcinoms rengti, 8) d-ro Frankovskio vardu prieglaudą neišgydomiems ligoniams, 9) Moterų Medicinos Institutą, 10) didelį medicinos žurnalą, 11) biblioteką.

Maskvos Blumentalio chemijos-bakterijologijos Instituto veikimas taip-pat yra platus. Jis tarp ko kita taiso liaudžiai kilnojamąsias hygijenos parodas.

Tuberkulozui pašvęstas yra atskiras paviljonas. Čia sukrauta daug sanatorijų fotografijų ir apyskaitų, įvairių specijalių, gydytojų, įabdarių ir kitokių draugijų laikomų Čia ir įvairūs tokių sanatorijų rakandai. Dalis tokių eksponatų išmėtyta po kitus parodos skyrius ir skyrelius. Labai daug visokų mokslo ir populeriškų knygų ir knygelių, plakatų, paveikslų, muzėjinių preparatų apie džiovą. Daugiausia eksponatų priguli Kovos su džiova Lygai. Ant sienų kabo statistikos lentelės, diagramos, žemlapiai, kurie rodo džiovos ir kovos su ja išsiplatinimų.

Iš jų matyti, kad sprendžiant iš naujokų apžiūrėjimo 1906-1908 m. Kauno ir Suvalkų gubernijose sirgo plaučių džiova iš 1000 žm. mažiau negu 5 žm., o Vilniaus gub. — 20-25 žmonės. Lupus vulgaris iš 1000 žm. turėjo Suvalkų gubernijoje 1,1-2 žmogu, Kauno gub 2,1-3 žm., Vilniaus gub 4 žm. Kovai su džiova tarnavo tik šios įstaigos: Lygos skyriai Vilniuje., Kaune ir Šiauliuose, ambulatorija ir sanatorija suaugusiems Vilniuje. Tuotarpu Lenkijoje buvo 13 sanatorijų vaikams, 2 sanat. suaugusiems, 1 vasarinė kolonija ir sanatorija suaugusiems, 1 stotis kumisu gydyties, 3 vietose atskiros suaugusiems palatos bendruose ligonbučiuose, 2 Lygos skyriu.

Kovos su alkoholizmu skyriuje išstatyta daug visokių diagramų, paveikslų, preparatų, turinčių rodyti alkoholio nenaudą. Čia-pat išdėstyta krikščioniškos knygos, dievobaimingi pamokinimai, kurie ne tik į girtuoklį, bet ir į blaivų įspūdžio nedaro. Stačiatikių dvasininkai neatsilieka nuo katalikų „krikščionišką blaivybę" beplatindami.

Čia vienoje kertėje sudėta ir Kauno „Blaivybės" draugijos eksponatai: keliolika didelių blaivininkų susirinkimų fotografijų ir spauzdinti draugijos leidiniai. Skyrius būtų, kaip skyrius, tik kam tas bijojimas lietuviais pasirodyti?! Ant fotografijų parašai daugiausia tik rusiški, lietuviškai tik žodis „Blaivybė" teparašytas. Ant

brošiurelių pirma rusiškas parašas, o paskiau tik eina lietuviškas, pavyzdžiui, viršuje parašyta: „Гимнъ трезвенниковъ," o apačioje tik „Blaivininkų himnas" ir t. t. Ar ir čia Kauniškiai lokatoriaus politikos laikosi?

Tuo tarpu estai, matyt, tokio lokatoriaus neturi, nes greta su Kauno „Blaivybės" skyriumi Estų Blaivybės Draugijų Sąjungos skyrius kitaip išrodo. Jis bent-kiek didesnis ir paraša ant jo diagramų pirma estoniški, o tik paskiau rusiški, pavydžiui:„ Eesti karskuse seltside arw 1889-1911 a., o apačioj: „Число эсткихъ обществъ трезвости". Estų skyrius susideda iš diagramų, rodančių draugijų ir narių skaičiaus augimą, pajamų ir išlaidų, augimą bibliotekų knygų jose, žibintų vaizdų, spauzdinių, vakarų, vaidintojų kuopų, dainininkų chorų, dvasinių orkestrų, arbatnamių, susirinkimų, savų namų skaičiaus augimą, ir t.t.

Mokyklų higijenos skyriuje daug pavyzdingų stalų ir suolų, mokyklų plenų ir modelių, daug eksponatų, rodančių alkoholio, tabako, nuvargimo įtekmę į proto gabumus. Įdomios čia diagramos, piešiančios materijalį studentijos padėjimą ir girtuoklybės jos tarpe išsiplatinimą. Kūno lavinimo eksponatams pavestas atskiras paviljonas.

Detalingi yra dantų gydymo ir aptiekų skyriai, lygiai kaip ir Eksperimentalės medicinos Instituto skyrius. Iš vaikų higijenos skyriaus pažymėtina, kad Vakarų Europoj daugiausia mažų vaikų iki 1 metų) miršta sausio ir kitais žiemos mėnesiais, Rusijoj gi mirtingumas didžiausias liepos, rugpjūčio ir berželio mėnesiais.

Labai akyvi yra Sibiro pieno tyrinėjamųjų laboratorijų eksponatai. Tų laboratorijų uždaviniai yra šie: 1) sviesto štandarto nustatymas, 2) parduodamojo sviesto kontrolė, 3) sviesto tirpyklų kontrolė, 4) masinis gryno raugo dirbimas, 5) kursų rengimas pieninininkams, technikams ir k. Jų eksponatai rodo, kaip tyrinėjama sviesto ir kitų pieno produktų riebumas, maistingumas, sąstata, vertybė, kaip atidengiama falsifikacija ir įvairios kenksmingos priemaišos, kaip eina rūgimas, kokiais būdais, instrumentais tie produktai išdirbama, ir t.t. Panašūs eksponatai išstatyta ir Dorpato laboratorijos ir dar daug kitų.

Labai turiningas muzėjiniais preparatais yra epizotoologijos, paviljonas. Čia didelį įspūdį daro Peterburgo Moterų Medicinos Instituto išstatytos 34 gydytojų ir veterinorių, studentų ir studenčių fotografijos, kurie žuvo savo profesijonales pareigas bepildydami

ir betyrinėdami, užsikrėtę įvariomis neišgydomomis ligomis (Pestis, malleus, lyssa, septicaemia, cholera, typhus petech., antrax).

Ikišiol aš nieko neminėjau apie Suomiją. Ji turi atskirą savo paviljoną. Tiesa, nedidelis tai paviljonas, nes nedaug vietos ir subsidijos jiems tedavė, bet užtat daug interesingo pas juos. Suomių skyrius, kaip ir visuomet, pasižymi savo dailumu, stylingumu, gražumu, kulturingumu. Jame tiek daug mums lietuviams pamokinančio, kad apie jį ir apskritai apie medicinos pagalbos organizaciją Suomijoje manau parašyti atskirai.

Apskritus įspūdis parodą aplankius palieka toks, kad Rusijoje, nežiūrint į netikusias sąlygas, žmonių sveikatos pakėlimui šis-tas daroma ir daroma nemaža.

J. Z.

Referatas.

N. A. Kukovierovas. Apie vietinės anestezijos vartojimą.

(Veliaminovo chirurginis archivas kn. 5. š. m.)

Adrenaliną prie novokaino ir tos rūšies preparatų primaišius, gauname, sako autorius, netiktai nepavojų nusinuodyti, bet ir stiprai pailgintą veikimą. K. vartoja tik apskritinę (regionarę) arba kitaip perineuralė analgeziją ir leidžia anastezinio skystimo 10 gr. arba 20 gr. Rekordo švirkšteliu.

Skystimą injekcijoms K. taiso tokiu būdu: ½ % novokaino miešimą virina 150 gr. kalboj ir į 100 gr. miešimo įlašino 15-30 lašų adrenalino Parke-Daviso (1:1000) pagal operacijos sunkumo ir ilgumo: lengvesnei — mažiau, sunkesnei operacijai daugiau adrenalino.

Anestezija tęsias 45-90 minučių, atskiruose atsitikimuose lig 2 valandų.

Analgezija ateina po 3-4 minučių.

Stengiamasi vienu įdūrimu infiltruoti ir gilesnius ir paviršutinius odos sluogsnius. Reikale įleidžiama keliose vietose. Įleidimas 20-30, net 40 kub. cen. skystimo nedavė autoriui nusinuodijimo ženklų.

Prie didesnių ir ilgesnių operacijų ligonims ½ val. pirm ope-

racijos buvę duodama 40 lašų tinct. valerianae ir 1 švirkštelis morphijaus (1%).

Aprašyta anestezijos teknika prie atskirų operacijų grupų.

A. D.

Nauji vaistai.

Sedobrol, D-ras Mayer'is, Münch. Med. Wochenschrift. № 36, 1912 m. taip rašo apie «Sedobrolį». Tai pastilės sveriančios kiekviena 2,0 ir turinčios 1,1 Na. brom., 0,1 Natr. Chl., truputį taukų ir žolių ištraukos. Pastilė lengvai ištirpstanti 100,0 karšto vandens ir padaranti gan skanią sriubą, tinkamai pasūdytą.

Autorius gydęs juo 20 ligonių ir atradęs, kad 1) Sedobrol'is esąs labai tinkamas ten, kur reikią sumažinti druska valgime, o drauge ir duoti bromo. 2) 1,0 — 2,0 Sedobrolio ištirpinti 100,0 karšto vandens, pagaminą skanią sriubą, negadinančią ligoniams vidurių. Ligoniai neturį įspūdžio, kad jie gydąsi ar laiką dijetą, kas turi svarbą kaipo sugestija, gydant epileptikus ir nervingus. 3) Gerai uždaromose skardinėse sedobrol'is ilgai galima laikyti. Negendąs jeigu saugoti jį nuo drėgmės. 4) Bromo, tokioj formoj teikiamo, veikimas yra švelnus ir tikras. 5) Lengvai galima padidinti dozas, duodant 2 kart kasdien po 2 pastiles, taigi 4,0 kasdien.

S. Matulaitis.

Follikulinas kaipo pūrgatyvas.

Vienas seniausiu medicinoje pargatyvų yra, be abejo, **foliae sennae Aleksandrinae**, kurias lietuviai **Senatos lapeliais** vadina ir žino, kad jų „arbata" vidurius paleidžia.

Kadangi šituose lapeliuose yra gana daug Kathartinrušties, kuri žarnose skaudėjimą (kolikas), daro pastaruoju laiku žinomasis vidurių ligų specijalistas d-ras J. Boas Berlyne atkreipė savo atidžią į to augalo (Cassia augustifolia) ankštis, iš kurių ištraukas jis ir ėmė vartoti.

Žinoma yra, jog kaip Senatos lapeliuose, taip ir ankštyse randasi Oxymethylanthrachinonai, nuo kurių ir pridera vidurių paleidimas. Jau arabų vaistytojas Mesue *) (mir. 1015 m.), vartojęs

*) Bezondes Die pharmacia bei denalten Culturvö!kern. Halle 1891. II. 144.

savo praktikoje kaip lapelius, taip ir ankštis (follicuius), žinojęs, kad pastarųjų užpilai (infusum) buvę geresni ir veiklesni, negu lapelių. Tschirsch'o tyrinėjimai parodė, kad ištikrųjų to augalo ankštyse (folliculi Sennae Tinevel.y) esama augščiau minėtųjų chinonų 1,3%, kuomet pačiuose lapeliuose yra tik 1,2%/ o Sennae Alaxandrinsa lapeliuose dar mažiau, nes tik 1%.

D-ras Boas todelei pastaruoju laiku medicinon pasirūpino įvesti patobūlintą preparatą ir skystą ištrauką iš ankščiaus minėtosios Cassia augustifolia, daugiausia auginamos Tinevelly'o pravincijoje pietų Indijoje, ir tą ištrauką (exraectum fluidum follioulorum Sennae) „follicule nu" praminė.

Iš pradžių jis duodavęs ligonims Sennos ankščių (5-10-15,o) infuzą, bet kadangi reikėdavę kiekvieną kartą atskirai vaistą taisyti, todel d-ras Boas sumanė follikuliną skystos ištraukos pavidale gaminti.

Geriausi folliculi Sennea Tinevelly destilinotome vandenyje pavilgyti paliekama 8-10 valandų tobūlai uždengtame inde stovėti; paskui stikliniame perkolatoriuje palengvėle vandeniu ištraukiama, pakol sunka visiškai tyra ima tekėti. Visa šita ištrauka paliekama vakuume išgaruoti ir sutirštėti taip, kad liktų skysto ekstrakto tiek lygiai gramų, kiek buvo imta medžiagos. Kad preparatas ne pagestų, pridėdama truputis (0,05%) Saccharino. Sterilisuotas paskui ekstraktas laikomas bonkutėse po 100 ir 200 gramų; vidutine gana skanaus vaisto dozis dieninė 1-3 arbatiniai šaukštukai

D-ras Boas, kursai dvejus metus suviršum šitą preparatą savo plačioje praktikoje juo vartojąs ir esąs patenkintas. Ypač vaistas tinkąs visiems tiems pacientams, kurie turį įsisenėjusią obstipaciją, haemorrhoidas ir t. t. D-rui B. ne pasitaikę pastebėti nekokio blogo to vaisto veikimo viduriuose; žarnose skaudėjimo ir nuo didesnių dozu ne pastebima. Už daugelį kitų purgatyvų folikulinas yra ir tuo geresnis, kad su juo parankiau galima esą kombinuoti įvairius stomachikus, kaip extr. Conduraugo, tinct. chin. composita, tinct. aromatica, tinc. strychni irk.

(„Therapie der Gegenwart". Januar 1913. I Heft)

Dr. J. Basanavičius

Ristinas ir niežai.

Nors nuo niežų (uscabies) turime daug įvairių vaistų, kaip

siera, naftolius, epikarinas, perubalsamas, perugenas ir k., bet vieni kiti jųjų delei kvapo ir spalvos ne visuomet tinka ligai gydyti, ypač privatinėje praktikoje. Todelei pastaraisiais metais Bayerio ir K-o chemikalių fabrika Elberfelde surado dar vieną speciališką vaistą ristinu pramintą, kurio dalelių ir perubalsame esama. Ristinas, tai monobeuzoės rugštіes aethylenglykolio esteris, yra skystokas produktas Berlyno miesto prieglaudas ambulatorijoje d-ro F. Mosės išbandytas, esąs labai tinkamas vaistas niežams gydyti, nes veikiau už kitus vaistus žudąs niežų gyvunėlius (sarcoptes scabiei). Užtenką 1-2 kartu parazitu apimtąsias vietas ištepti, niežėjimas nykstąs, visi sarkoptai atraudama išdvėsę. Šitas vaistas tuo dar tinkamesnis naminiam gydymui, kad jis neturi beveik jokio kvapo ir spalvos todel ir drapanų nesuteršia.

(Medizinische Klinik. 1913 № 14).

Dr. Basanavičius

* * *

Melubrinas. Spalvų fabrika Höchste nesenai įvedė naują vaistą, kaipo antipyrino derivatą, melubrinu pramintą aštriam sąnarių reumatizmui ir odos reumatiškiems apsireiškimams gydyti. Anot d-ro Saar'o, tuose atsitikimuose, kur Salicylo preparatai neveikia, melubrinas ypač pasirodąs geriausiu vaistu. Duodama po 1 gramą 3-5 kartus kas 2 valandi dieną toblytėlėmis (tabuletae compressae) arba smiltelėmis kurios, prieš imant, galima vandeniu atskiesti. Kadangi tečiau vandenyje ištirpęs melubrinas veik genda, nepridera jo ilgesniam laikui miksturose rašyti. (Mediz. klinik. 1913 N14)

J. Bs.

Praktikos patarimai.

Nuo haemorrhagia ventriculi d-ras R Bing'as **pataria:**

Rp. Adrenalin. hydrochlor. 0,001.
Calcii chlorati..... 4.0

Syrup ratanhiae
„ belladonnae
„ Codeini..... aa. 20,0
Aq , tiliae..... ad 125,0
MDS. Kas 2 valandi gerti arbatinį šaukštuką.
(Mediz. Klinik. 1913 № 14)

J. B.

CHRONIKA.

Medicinos ir gamtos sekcija L. M. Dr. šių metų suvažiavime.

Bendruose L. M. D. posėdžiuose buvo paskaityti šie referatai 1) gamtininko Ivanauskio «Kaip gaminti zoologijos rinkinius» 2) D-ro Griniaus «Apie botanikos terminologiją» 3) D-ro Matulaičio «Apie anatomijos, patologijos lietuvišką terminologiją» ir 4) Atskirame posėdyje, susidedančiame iš medikų ir kelių pašaliečių d-ro Bukanto pranešimai: a) Namų darbo pessarium b) Prie kazuistikos šlapumo pūslės akmenų pas vaikus. c) Prie gimdymo takų ruptūrų skersąja pozicija gimdant. (Šiame numeryje išspauzdinta.)

Be to, 11—VI buvo medikų, gamtininkų, farmaceutų sekcijos posėdis, kuriame dalyvavo 18 medikų, 4 farmaceutai ir 2 dantisti. Posėdyje pirmininkavo d-ras Grinius, sekretorium buvo d-ras Avižonis.

Svarstomi buvo šie klausimai:

1) **Apie medicinos ir gamtos laikraštį.** D-ras Avižonis pranešė apie tai, ką nuveikusi įkurtoji komisija laikraščiui leisti ir kad anoji galų gale savo įgaliojimą perleido Vilniečių medikų grupai kuri pradėjo jau vykinti leidimą. D-ras Matulaitis pranešė apie dabartinį laikraščio leidimo stovį.

2) **Apie medikų, farmaceutų ir gamtininkų suvažiavimą.** Pripažinta reikalinga sušaukti 1914 m. per Liet. Mokslo Draugijos su-

važiavimą medikų, farmaceutų, veterinarų ir gamtininkų suvažiavimą. Suvažiavimo programon padėta: a) Kova su limpamosiomis ligomis, ypač trachoma ir difteritu. b) Populiarių raštų leidimas ir organizacija populiarių paskaitų iš medicinos ir higijenos. c) Kova su kenksmingais burtais. d) Medicinos ir farmacijos terminologijos išdirbimas. e) Vaistinių žolių auginimas.

Suvažiavimo organizacijai išrinkta tam tikras komitetas iš d-rų: Bagdanavičiaus, Damaševičiaus, Matulaičio ir farmaceuto Kuzavo.

3) **Apie sveikatos draugijas.** Pripažinta reikalingumas kurti sporto draugijas ir jau esančias tokias draugijas palaikyti, nes tai tai yra tiesus kelias prie higijenos pažiūrų platinimo.

4) **Apie medikų farmaceutų informacijos biurą.** Priimta pageidavimus, kad prie «Medicinos ir Gamtos» redakcijos susidarytų medikų—farmaceutų biuras.

Priimta dar pageidavimas, kad taisomų ūkio ir pramonės parodų būtų taisomos higijenos parodos.

* *

Žežmariuose (Trakų pav.) reikalaujamas gydytojas. Praktika gali būti gera. Subsidijos duoda 800 r. Smulkmenas suteikia p. Valaitis (Vladislavovo, Suvalkų gub.)

* *

Vilniaus miesto valdyba higienos žinių paplatinimo tikslu taiso visą tam tikrų paskaitų eilę 4-se kalbose: rūsų, lenkų, žydų ir lietuvių. Lietuvių kalboj paskaitas turėti apsiėme gyd.; Domaševičius, Laumianskis ir Matulaitis.

Redaktorius - leidėjas d - ras S. Matulaitis.

K. Strazdo ir A. Vėgėlės spaustuvė, Sniegovaja 20.